

**ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ УГОД
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Чумак Ю.А., студент факультету менеджменту, адміністрування та права Вінницького національного аграрного університету
Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри правознавства Вінницького національного аграрного університету Головчук В.А.

Забезпечення прав людини має своє відображення у Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК). Наділення в ньому учасників сторін обвинувачення та захисту рівними правами є яскравим підтвердженням прагнення законодавця наблизити норми вітчизняного законодавства до європейських норм.

Питання щодо угод у кримінальному провадженні в Україні в цьому плані є досить актуальним. Адже, не так давно – 20 листопада 2012 року набув чинності новий КПК. В главі 35 вперше була зазначена можливість укладання угод. КПК встановлює два види угод: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним про визнання винуватості.

Інститут угод з'явився у світі у минулому сторіччі. Зокрема, з'явилися так звані угоди про визнання вини або згода з обвинувальним висновком, наприклад, конформідад в Іспанії або паттеджаменто в Італії. Основна мета появи таких угод досить проста – якнайшвидше залагодження конфлікту.

Даний інститут добре відомий англоамериканській правовій системі, теж застосовується у деяких країнах континентальної правової сім'ї.

У США 90 % усіх кримінальних справ закінчуються укладанням угоди про визнання винуватості між прокурором та обвинуваченим. Така поширеність угод зумовлена тим, що це є вигідно для обох сторін провадження. Так, обвинувачений може досягти перекваліфікації свого діяння на менш тяжке, або «списання» частини обвинувачень, і в результаті отримати значно менше покарання, ніж те, що передбачене законом. Прокурор, в свою чергу, позбавляється необхідності доводити вину обвинуваченого в суді, і тим самим позбавляється реального ризику програшу у суді присяжних. Також, шляхом укладення угод, прокурори залучають обвинувачених до співпраці з метою викриття інших злочинців та злочинів. Під час такої співпраці, особа із статусу обвинуваченого переходить у ранг свідка, і взагалі звільняється від відповідальності. Окрім цього укладення угоди дозволяє обом сторонам уникнути додаткових судових витрат, пов'язаних із розглядом справи у суді присяжних.

Інститут угод у кримінальному судочинстві є втіленням концепції відновлювального правосуддя, хоча і має відмінності з нею. Зазначена концепція судочинства покликана сприяти досягненню консенсусу між його сторонами, врегулюванню соціального конфлікту. Головна мета інституту угод в кримінальному провадженні – не встановлення істини в праві, а задоволення інтересів сторін.

Впровадження інституту угод є позитивним моментом в кримінальному провадженні України, про що також свідчить практика зарубіжних країн.

Такий інститут у зарубіжних країнах має назву «Інститут відновного правосуддя», нині ця суспільна практика діє у понад як 25 країнах світу. Серед європейських країн застосування програм відновного правосуддя, зокрема медіації в кримінальних справах, законодавчо закріплено в Австрії, Бельгії, Норвегії, Великій Британії, Фінляндії, Франції, Німеччині, Польщі, Чехії та Молдові. Відновне правосуддя є частиною системи кримінального правосуддя також у США, Канаді, Австралії та Новій Зеландії. На експериментальному рівні програми відновного правосуддя застосовуються в Данії, Нідерландах, Італії, Люксембурзі, Португалії, Словенії, Іспанії, Албанії, Болгарії, Угорщині, Ісландії, Ірландії, Швеції та Росії.

Що стосується зловживань в сфері відновного правосуддя в нашій державі, то законодавець передбачив у ч. 6 ст. 474 КПК певні гарантії добровільності та законності укладання таких угод. Гарантією також є ч. 7 ст. 474 КПК України, у якій міститься перелік умов за яких суд відмовляє в затвердженні угоди.

Інститут угод у кримінальному провадженні сприяє правосуддю, захищаючи права та законні інтереси людини. І безсумнівно, що введення в кримінальне провадження такого інституту, як угоди про визнання винуватості та угоди про примирення несе в собі передумови лібералізації та демократизації кримінального процесу.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Іскендерова Г.Т., студент магістратури юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: к.ю.н., професор кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка Кучинська О.П.

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України (далі - КПК), що набрав чинності 20 листопада 2012 року, запровадив інститут угод в кримінальному процесі. Так, стаття 468 КПК передбачає два види угод: угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим та угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Метою статті є дослідження сутності угоди про визнання винуватості.

Питання спрощених та скорочених процедур розгляду кримінальних справ, зокрема із застосуванням угоди про визнання вини досліджували П.В. Пушкар, В.В. Крижанівський, О.Г. Наджафов, В.М. Тертишник, В.І. Бояров, Ю.М. Грошевий, В.Н. Махов, М.А. Пешков, М.М. Михеєнко, В.В. Молдован та інші.

Угодою про визнання винуватості є домовленість між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про вирішення кримінальної справи. Укладення такої угоди може ініціюватись прокурором або підозрюваним чи обвинуваченим в будь-який момент після повідомлення особі про підозру до виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. На думку О.Г. Наджафова, в пам'ятці про процесуальні права та обов'язки підозрюваного, обвинуваченого необхідно зазначити і про право на укладення угоди про визнання винуватості.

Важливим аспектом укладення угоди про визнання винуватості є те, що її укладення можливе у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості, тяжких злочинів, внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам. Якщо у кримінальному провадженні бере участь потерпілий укладення такого виду угоди забороняється. На нашу думку, якщо в одному кримінальному провадженні особа підозрюється, обвинувачується у вчиненні кількох не пов'язаних між собою (самостійних) кримінальних правопорушень та внаслідок вчинення одного із них було заподіяно шкоди правам та інтересам окремих громадян чи інтересам юридичної особи (тобто є потерпілий, який бере участь в кримінальному провадженні), необхідно виокремити матеріали кримінального провадження щодо не пов'язаних між собою кримінальних правопорушень, у яких не бере участь потерпілий, з тим, щоб підозрюваний, обвинувачений мали змогу укласти угоду про визнання винуватості.

Проблемні аспекти процесуального характеру вбачаються, насамперед, в тому, що повторне звернення з угодою в одному кримінальному провадженні не допускається. В процесі укладення угоди можуть бути допущені певні описки, арифметичні помилки, а можливості внести зміни до угоди КПК не передбачає, і, таким чином, це позбавляє особу права на укладення угоди. Тому, на наш погляд, необхідно внести відповідні зміни до КПК про можливість вносити зміни до угоди. Недоліком є також те, що в КПК не виписаний порядок розгляду кримінального провадження, не зазначено, що робити при нез'явленні сторін в судове засідання.